

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Valtioneuvoston selvitys: Komission työohjelma 2017

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys: Komission työohjelma 2017 (E 115/2016 vp): Asia on saapunut maa- ja metsätalousvaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- EU-erityisasiantuntija Jussi Soramäki, valtioneuvoston kanslia
- neuvotteleva virkamies Ahti Hirvonen, maa- ja metsätalousministeriö
- johtaja Simo Tiainen, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Luonnonvarakeskus
- Metsäteollisuus ry

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Eurooppa-neuvoston kesällä 2014 hyväksymä unionin strateginen agenda, Bratislavan epävirallisessa päämieskokouksessa syyskuussa 2016 esillä ollut etenemissuunnitelma sekä komission työohjelma 2017 luovat puitteet unionin toiminnalle tulevana vuonna.

Kyseessä on Junckerin komission kolmas työohjelma, mutta ensimmäinen, josta on käyty järjestelmällistä vuoropuhelua neuvoston ja Euroopan parlamentin kanssa uuden parempaa lainsäädäntöä koskevan toimielinten välisen sopimuksen mukaisesti. Työohjelma koostuu yleisestä osuudesta, jossa kuvataan keskeiset lähtökohdat ja se, miten komission kymmenellä painopistealueella saadaan tuloksia aikaan, mukaan lukien yhteistyö neuvoston ja Euroopan parlamentin kanssa. Lisäksi liitteissä luetellaan: 1) uudet aloitteet (21 kpl); 2) REFIT-toimet (18 kpl); 3) prioriteeteiksi katsotut käsittelyssä olevat aloitteet, joissa toivotaan neuvostolta ja Euroopan parlamentilta nopeaa etenemistä (35 kpl); 4) peruutettaviksi suunnitellut lainsäädäntöehdotukset (19 kpl) sekä 5)

Valiokunnan lausunto MmVL 19/2016 vp

kumottaviksi esitettävät EU-säädökset (16 kpl). Kahden jälkimmäisen osalta kyse on vanhentuneista tai tarpeettomiksi käyneistä toimista.

Sääntelyn toimivuuden parantaminen

Junckerin komission aiempaa kunnianhimoisempi ja strategisempi lähestymistapa EU-sääntelyyn ja sen toimivuuteen näkyy myös vuoden 2017 työohjelmassa. Komissio toteaa, että paremman sääntelyn agenda huomioidaan kaikessa sen työssä. Tavoitteena on varmistaa, että EU-sääntely on tehokasta ja oikeasuhteista asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Komissio painottaa työohjelmassaan erityisesti EU-sääntelyn asianmukaista täytäntöönpanoa ja soveltamista. Komissio valmistelee tiedonantoa aiheesta ja aikoo tehdä konkreettisia ehdotuksia täytäntöönpanon valvonnan tehostamiseksi muun muassa sisämarkkinoilla ja ympäristöalalla. Suomi on pitänyt tärkeänä, että komissio hyödyntää täysimääräisesti EU-sääntelyn täytäntöönpanon ja soveltamisen valvontaan liittyvät välineet, mukaan lukien rakentava dialogi jäsenvaltioiden kanssa.

EU-sääntelyn selkeyden kannalta on hyvä, että komissio esittää niiden EU:n perussäädösten, joissa vielä viitataan komitologiamenettelyyn kuuluvaan valvonnan käsittävään sääntelymenettelyyn (ns. PRAC-menettely), mukauttamista delegoitujen säädösten järjestelmään. Kun yhä suurempi osa sääntelystä siirtyy tavanomaisesta lainsäädäntömenettelystä muille tasoille, on syytä varmistaa, että sääntelyn toimivuus, mukaan lukien hallinnollisen taakan keventäminen, toteutuu tälläkin tasolla.

Komission tavoitteena on varmistaa parempaa lainsäädäntöä koskevan toimielinten välisen sopimuksen täysimääräinen toimeenpano. Komissio on myös ehdottanut toimielinten välistä sopimusta yhteisestä rekisteristä, jolla lisätään edunvalvojien (lobbaajien) kanssa käytävän vuoropuhelun avoimuutta.

Komissio ehdottaa työohjelmassaan myös uusia toimia sääntelyn toimivuutta ja tuloksellisuutta koskevan REFIT-ohjelman puitteissa, mukaan lukien REFIT-foorumin ensimmäisten tulosten perusteella laaditut yksinkertaistamishdotukset. Suomi pitää tärkeänä, että REFIT-foorumin rooli EU-sääntelyn yksinkertaistamisessa ja hallinnollisen taakan keventämisessä selkiytyy ja että foorumista muodostuu toimiva väylä yksinkertaistamisaloitteiden ja keventämistoimien eteenpäin viemiseen. Työohjelman ohessa julkaistua REFIT-tulostaulua tulee kehittää selkeämmäksi ja informatiivisemmaksi.

Komission työohjelmassa ei mainita Suomen tukemaa työtä EU-sääntelyn määrällisten vähentämistavoitteiden käyttöönottamiseksi. Syyskuussa 2016 antamassaan tiedonannossa paremmasta sääntelystä komissio kuitenkin totesi, että se tulee esittämään neuvostolle ja Euroopan parlamentille vuosittaisen taakkaselvityksen ja arvion taakan vähentämistavoitteiden toteutettavuudesta keskeisillä aloilla.

Valiokunnan lausunto MmVL 19/2016 vp

Kasvun, kestävän kehityksen ja vakauden edistäminen

Komission työohjelma rakentuu odotetusti jo annettujen sisämarkkinastrategioiden ja ohjelmien eteenpäin viemiseen. Ehdotukset noudattavat pitkälti aiempiin suunnitelmiin sisältyviä aikatauluja.

Suomi on korostanut kasvupolitiikan nostamista komission ohjelmaa ja toimintaa läpileikkaavaksi teemaksi. Suomi pitää keskeisenä, että komissio asettaa kasvua ja kilpailukykyä tukevat toimet keskiöön Eurooppa 2020 -strategiaa, tutkimus- ja innovaatiopolitiikkaa, digitaalisia sisämarkkinoita sekä eri sektoripolitiikkojen uudistusta valmisteltaessa seuraavalle rahoituskehys- ja ohjelmakaudelle.

Sisämarkkinastrategian ehdotuksista suurin osa annetaan ensi vuoden aikana. Suomen kannalta keskeisiä vaikuttamiskohteita ovat muun muassa tavaroiden sisämarkkinoiden edistämiseksi tarkoitetut toimet sekä yritystoiminnan digitalisaation edistäminen. Myös palvelumarkkinoiden kehittämiseksi tarkoitettujen ehdotusten käsittely on keskeisesti esillä tulevana vuonna. EU-yhteistyön tiivistäminen terveysteknologian arvioinnissa sekä toimet terveysalan innovaatioiden ja terveysteknologian kasvun ja viennin edistämiseksi lukeutuvat niin ikään Suomen kannalta keskeisiin hankkeisiin. Lisäksi ensi vuodelle suunnitellut toimet sisämarkkinalainsäädännön tehokkaammaksi toimeenpanemiseksi ovat tärkeitä.

Vapaakauppaneuvottelujen jatkaminen eri maiden kanssa on hyvin huomioitu työohjelmassa. Neuvottelujen (erityisesti Yhdysvallat ja Japani) edistäminen on keskeistä Euroopan kilpailukyvyn kannalta. EU:n tuontisuojainstrumenttien uudistaminen tulee tehdä vapaakauppaa edistävällä tavalla.

Komissio on tehnyt aiemmin useita ilmasto- ja energiapolitiikkaan liittyviä ehdotuksia, joiden käsittely jatkuu vuonna 2017. Suomi on komission kanssa yhtä mieltä siitä, että ilmastoon ja kiertotalouteen liittyvien ehdotusten käsittely on prioriteetti, mutta muistuttaa lisäksi maankäyttösektoria koskevan ehdotuksen merkityksestä EU:n 2030 ilmasto- ja energiakehityksen käsittelyssä.

Suomi pitää tärkeänä, että komissio alkaisi valmistella vuonna 2017 ilmastopöytäkirjan osapuolilta vuoteen 2020 mennessä pyydettyä pitkän aikavälin strategiaa vähäpäästöisestä kehityksestä.

Komissio laatii kiertotalouden toimintasuunnitelman mukaisen strategian muoveista kiertotaloudessa. Suomi pitää strategian laatimista tärkeänä ja korostaa kunnianhimoisten mutta realististen uudelleenkäytön ja kierrätyksen tavoitteiden merkitystä. Suomi tukee vahvasti komission aloitetta selvittää kemikaali-, tuote- ja jätelainsäädännön ongelmakohtia kiertotalouden edistämiseksi.

Komission tulisi tehdä vuonna 2017 aloite EU-tason sääntelyn kehittämisestä paperista ja kartongista valmistettaville sekä neitseellisille että kierrätyspaperipohjaisille elintarvikepakkauksille, sillä kierrätysmateriaalien käyttö on lisääntynyt huomattavasti ja kansalliset säädökset vaikeuttavat tavaroiden vapaata liikkuvuutta sisämarkkinoilla eikä vastavuoroisen tunnustamisen periaate toimi.

Valiokunnan lausunto MmVL 19/2016 vp

Suomi pitää tärkeänä, että komissio laatisi uudistetun biotalousstrategian jo vuonna 2017. Strategiassa tulisi panostaa nykyistä enemmän innovaatiomyönteiseen lainsäädäntöön ja edistää biotalouden ja kiertotalouden koherenssia.

Komission työohjelma sisältää odotetusti toimia vähähiilisen liikenteen edistämiseksi. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että vähähiilistä liikennettä edistetään huomioiden liikenteen kehittyneiden biopolttoaineiden tarjoamat mahdollisuudet kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisessä. EU tarvitsee unionin laajuisen tavoitteellisen politiikan kehittyneiden biopolttoaineiden edistämiseen liikenteessä vuoden 2020 jälkeen, ja biopolttoaineiden tarjoamien mahdollisuuksien tulisi heijastua vähähiilistä liikennettä koskevaan lainsäädäntöön.

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että komissio jatkaa työtään investointien edistämiseksi. Erityisesti Euroopan strategisten investointien rahaston keston pidentäminen ja rahoituksen vahvistaminen (EFSI 2.0) on nostettu työohjelmassa prioriteetiksi, jossa Euroopan parlamentilta ja neuvostolta toivotaan nopeaa päätöstä. Komissio on myös tehnyt esityksen ulkoisesta investointiohjelmasta, joka on suunnattu Afrikan ja EU:n naapuruston maille muuttoliikkeen perimmäisten syiden käsittelemiseksi sekä kestävä kasvun ja työllisyyden edistämiseksi. Lisäksi vuoden 2017 eurooppalainen ohjausjakso keskittyy toimenpiteisiin, joita jäsenmaiden tulisi tehdä investointien edistämiseksi ja vakaan finanssipolitiikan ja rakenneuudistusten varmistamiseksi.

Vuonna 2017 komissio arvioi pääomamarkkinaunionihankkeen saavutuksia ja painopistealueita sekä antaa kaikki keskeisimmät toimikaudellaan valmiiksi toivottavat lainsäädäntöehdotukset. Suomi painottaa sääntelyn suhteellisuusperiaatteen vahvistamista ja kokonaistaakan pienentämistä. Maksukyvyttömyysmenettelyjen osalta mahdollisen EU-sääntelyn tarvetta, vaikutuksia ja kohdentumista on arvioitava huolella.

Työohjelmassa on kannaltamme myönteistä, että komissio jatkaa työtä pankkiunionin viimeistelemiseksi, pankkien vakavaraisuuden vahvistamiseksi ja riskien vähentämiseksi sekä täydentää pankkien pääomavaatimuksiin sekä kriisinratkaisuun liittyvää lainsäädäntöä. Suomi on pitänyt keskeisenä, että komission työohjelma tukee riskien vähentämistä riskien jakamisen edellytyksenä. Yhteisen talletussuojajärjestelmän luominen voi tulla kyseeseen vasta, kun siihen voidaan siirtyä tasavertaiselta pohjalta.

Komissio aikoo julkaista ensi vuoden alkupuoliskolla valkoisen kirjan EU:n tulevaisuudesta mukaan lukien EMU. Keskusteluun pitkäaikaisemmista EMU:n kehittämis ehdotuksista on tarkoitus palata Eurooppa-neuvostossa vuoden 2017 loppuun mennessä. Suomi katsoo, ettei tässä vaiheessa ole tarvetta tai edellytyksiä tehdä päätöksiä EMU:n kehittämisestä pidemmällä aikavälillä.

Komissio pyrkii rahoituskehityksen väliarviointilla vastaamaan ajankohtaisiin haasteisiin ja tukemaan unionin prioriteetteja ja parantamaan kykyä reagoida odottamattomiin tilanteisiin. Komission tavoitteena on keskittyä tuloksellisuuteen sekä sääntöjen yksinkertaistamiseen.

Ensi vuonna annettavan uutta rahoituskehyskautta (MFF 2021—) koskevan esityksen osalta Suomi pitää tärkeänä, että kehityksen painopistettä siirretään jatkossa asteittain vahvemmin tukemaan talouskasvua, työllisyyttä ja osaamista. Rahoituksen prioriteettien tulee vastata paremmin nykyisiä tarpeita, ja tulevien neuvottelujen yhteydessä tulee tarkastella mahdollisuuksia käyttää EU:n

Valiokunnan lausunto MmVL 19/2016 vp

talousarvion määrärahoja joustavammin ennakoimattomiin tarpeisiin rahoituskehyksen enimmäismäärän puitteissa. Myös omien varojen järjestelmää uudistetaan.

Euroopan syyttäjänvirastoa (EPPO) koskeva asetusehdotus on yksi vireillä olevista prioriteettihankkeista, joissa komissio toivoo nopeaa etenemistä ensi vuonna. Euroopan syyttäjänviraston luomisella on tarkoitus tehostaa mahdollisuuksia puuttua EU:n taloudellisiin etuihin kohdistuviin väärinkäytöksiin, mikä olisi varsinkin nettomaksajamaiden edun mukaista. Suomi ottaa kantaa EPPOon osallistumiseen.

Komissio jatkaa työtään yhteisen maatalouspolitiikan yksinkertaistamiseksi ja modernisoimiseksi. Yksinkertaistamisessa keskitytään tiettyihin prioriteetteihin ottaen huomioon REFIT-foorumeissa sekä monivuotisen rahoituskehysten yhteydessä tehtävä yksinkertaistaminen. Suomi on valmis yksinkertaistamaan maatalouden perusasetuksia varainhoitoasetuksen kokonaisuudistuksen yhteydessä komission esitystä laajemmin. Komission asettamien maatalousalan markkinoiden työryhmän sekä ruokaketjun korkean tason foorumin työ on käynnissä, ja näiden raporttien perusteella komissio harkitsee mahdollisia jatkotoimenpiteitä tuottajien aseman parantamiseksi ruokaketjussa.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto on vaikuttanut komission työohjelmaan 2017 sekä suoran yhteydenoton pääosastoille ja pääsihteeristöön että osana neuvoston toimintaa parempaa lainsäädäntöä koskevan uuden toimielinten välisen sopimuksen puitteissa.

Komission työohjelma vastaa painotuksiltaan pääosin Suomen tavoitteita. Valtioneuvoston ennakovaikuttamisessaan korostanut, että vuonna 2017 komission tulee edelleen keskittyä muutoliikkeeseen vastaamiseen, kasvun, kestävä kehityksen ja vakauden edistämiseen (ml. digitaaliset ja palveluiden sisämarkkinat, kiertotalous, biotalous sekä tuleviin rahoituskehysneuvotteluihin valmistautuminen) sekä ulkoisen toiminnan ja niin ulkoisen kuin sisäisenkin turvallisuuden vahvistamiseen. Sääntelyn toimivuuden ja yhteisten arvojen edistämisen tulee olla toiminnan lähtökohtana.

Valtioneuvosto pitää hyvänä sitä, että komissio keskittyy isojen asiakokonaisuuksien edistämiseen (Junckerin 5-vuotiskaudelle asettamat kymmenen prioriteettia, jotka heijastavat Eurooppa-neuvoston strategista agenda), ja pitää parempaa sääntelyä kaikkea toimintaansa ohjaavana prioriteettina. Euroopan unionin on keskityttävä olennaisimpiin kysymyksiin ja huolehdittava jo sovittujen asioiden täytäntöönpanosta Bratislavan epävirallisen päämieskokouksen hengessä.

Komission tulee uusia lainsäädäntöehdotuksia antaessaan huolehtia perusteellisesta vaikutustenarvioinnista. EU:n toimenpiteiden eri sektoreilla tulee olla keskenään johdonmukaisia ja toisiaan tukevia. Valtioneuvosto tavoittelee nykyistä vähemmän, mutta parempaa ja kevyempää sääntelyä. Olennaista on jo tehtyjen sitoumusten ja olemassa olevan sääntelyn tehokas toimeenpano kaikilla sektoreilla. Tulevan vuoden työohjelmassa on erityisen kannatettavaa vahva painotus sen varmistamiseen, että sääntely vastaa tarkoitusta ja että sitä sovelletaan ja pannaan täytäntöön asianmukaisesti.

Valiokunnan lausunto MmVL 19/2016 vp

Ministeriöiden EU-vaikuttamissuunnitelmien pohjalta loppuvuonna laadittavassa valtioneuvoston EU-vaikuttamisstrategiassa 2017 esitetään tarkemmin valtioneuvoston tavoitteita ensi vuonna keskeisiin EU-asioihin. Tämän muistion pääasiallisessa sisällössä kuvataan siksi vain tiiviisti valtioneuvoston kantoja työohjelmaan ja kannaltamme keskeisiin aloitteisiin. Esitetyt tavoitteet ovat jatkumoa tämän vuoden EU-vaikuttamisstrategialle ja -työlle.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valiokunta toteaa, että komission työohjelma vuodelle 2017 valmisteltiin ensimmäistä kertaa uuden instituutioiden välisen sopimuksen mukaisella tavalla. Neuvosto ja Euroopan parlamentti ovat työohjelmaan liittyvässä valmistelussa nyt konkreettisesti mukana, ja tämä on tuonut uudenlaisia mahdollisuuksia myös jäsenvaltioiden osallistumiselle valmisteluun. Suomi on ennakkovaikuttamisessaan korostanut muun muassa bio- ja kiertotalouden edistämisen keskeistä merkitystä.

Maatalouden ja elintarviketalouden markkinoiden epätasapaino on jatkunut pitkään. Valiokunta katsoo, että on erittäin tärkeää huomioida edelleen EU:n elintarviketaloutta kohdannut kannattavuuskriisi, joka pitkittyessään voi alentaa koko eurooppalaista maataloustuotantoa ja investointeja sekä siirtää tuotantoa muille alueille. On odotettavissa, että viime aikojen osin myönteisestäkin kehityksestä huolimatta ongelmat jatkuvat myös vuonna 2017. Valiokunta pitää tärkeänä, että komissio valmistautuu vuoden 2017 ohjelmassaan tukemaan markkinoiden tasapainoa ja turvaa tarvittavan rahoituksen. Valiokunta pitää välttämättömänä helpottaa kaikin keinoin Suomen maataloustuotteiden edelleen heikkoa markkinatilannetta ja maataloustuottajien kannattavuus- ja maksuvalmiuskriisiä.

Valiokunta toteaa, että viljelijöiden heikko asema elintarvikeketjussa on ollut poliittisen keskustelun aiheena EU:ssa jo pitkään. Vapaaehtoisilla toimilla ei ole kyetty toistaiseksi parantamaan viljelijöiden asemaa. Komission vuoden 2017 työohjelmaan sisältyy tarkastelua viljelijän asemasta ruokaketjussa sekä erillinen maininta siitä, että komissio tarkastelee viljelijän asemaa ruokaketjussa käynnissä olevien työryhmien (Agricultural Markets Task Force ja High Level Forum on the food supply chain) ehdotusten pohjalta. Maatalousmarkkinoiden toimintaa tarkasteleva työryhmä, ns. Veermanin työryhmä, jätti raporttinsa 15.11. 2016. Työryhmä esittää maatalousyrittäjien avuksi EU-lainsäädäntöä, jotta markkinoiden oikeudenmukainen toiminta voisi toteutua kaikkialla. Ohjelmansa mukaisesti komission on tarpeen panna toimeen työryhmän esityksiä. Maatalousneuvosto pyrkii laatimaan neuvoston päätelmät joulukuussa, jonka jälkeen komission tulee toteuttaa jatkotoimenpiteitä vuoden 2017 puolella työohjelmansa mukaisesti. Valiokunta pitää täysin välttämättömänä, että tuottajien asemaa ruokaketjussa parannetaan nopealla aikataululla käytännön toimenpitein ja että komissio valmistautuu myös tarvittaviin lainsäädäntötoimiin. Lisäksi ruoan alkuperämerkintöjä koskevaa sääntelyä tulee viedä tehokkaammin eteenpäin.

Komission työohjelmaan sisältyy kirjaus myös siitä, että komissio toteuttaa yhteistä maatalouspolitiikkaa koskevan tarkastelun. Tämän kirjauksen mukaisesti komissio antaa vuonna 2017 ensimmäisen tiedonantonsa vuoden 2020 jälkeisestä maatalouspolitiikasta ja pitää asiasta myös julkisen kuulemisen. Valiokunta korostaa Suomen maatalouden erityispiirteiden huomioon ottamis-

Valiokunnan lausunto MmVL 19/2016 vp

ta EU:n maatalouspolitiikassa ja painottaa, että Suomen kannalta on välttämätöntä tukea erityisesti EU:n epäsuotuisilla alueilla olevia tuottajia. Samoin tuotantoon sidottu tuki tulee säilyttää pitkällä tähtäimellä korkeiden tuotantokustannusten alueilla ja kohdentaa tukia järjestelmällisesti aktiiviviljelijöille. Yhteisen maatalouspolitiikan on oltava sellaista, että se mahdollistaa kannattavan maataloustuotannon harjoittamisen kaikkialla EU:ssa. Myös maataloustukien valvontaa tulee keventää huomattavasti ja kehittää sitä edelleen selkeämmin riskiperusteiseksi ja estää seuraamusten osalta viljelijään kohdistuvaa ns. sanktiokumulaatiota. Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että Suomi valmistelee huolella tarkasteluun liittyvät tavoitteensa edellä mainitulta pohjalta ja vaikuttaa aktiivisesti asiaan jo varhaisessa valmisteluvaiheessa.

Komission työohjelmassa korostuu sääntelyn kehittäminen niin tärkeisiin asioihin keskittymisen kuin myös tehokkaamman työskentelyn kautta. Valiokunta katsoo, että sääntelyn toimivuuden edistämisen on oltava komission toiminnan lähtökohtana: uusien lainsäädäntöehdotusten antamisen yhteydessä on huolehdittava perusteellisesta vaikutustenarvioinnista, ja toteutuneen sääntelyn on vastattava nykyistä paremmin tarkoitustaan. Vaikka komissio on panostanut merkittävästi REFIT-ohjelman toimeenpanoon, se ei ole toistaiseksi ryhtynyt todellisiin toimenpiteisiin vähentääkseen olemassa olevaa EU-sääntelyä. Valiokunta pitää välttämättömänä maatalouden sääntelyn vähentämistä ja yksinkertaistamista. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että eri lainsäädäntöalojen rajapintoihin ja soveltamisen määrittelyihin kiinnitetään jatkossa erityistä huomiota.

Valiokunta katsoo, että vuoden 2020 jälkeistä aikaa koskevan EU:n monivuotisen rahoituskehiksen valmistelu on eräs keskeisimmistä asioita komissiossa vuonna 2017. EU:n maatalouspolitiikan on kyettävä vastaamaan moniin siihen kohdistuviin tulevaisuuden haasteisiin. Keskeisiä kysymyksiä EU:n seuraavaan rahoituskehikseen liittyen ovat maatalouspolitiikan, maaseudun kehittämisen ja rakennepolitiikan toimintaedellytysten ja rahoituksen turvaaminen. Komissio tulee tekemään vuoden 2017 loppuun mennessä esityksen uusista EU:n monivuotisista rahoituskehyksistä. Valiokunta pitää välttämättömänä, että uudellakin rahoituskehyksellä turvataan mahdollisuudet harjoittaa maataloustuotantoa myös epäsuotuisimmilla alueilla. Valiokunta korostaa, että maataloutta koskevien sääntöjen yksinkertaistaminen on myös Suomelle erittäin keskeinen tavoite. Lisäksi maaseudun kehittämisvarat ovat Suomelle tärkeä erilliskysymys myös tulevassa rahoituskehyksessä. Harvaan asuttuna ja maaseutuvaltaisena maana Suomen on kyettävä turvaamaan riittävä rahoitus niin maaseudun kehittämisvaroista kuin rakennepolitiikan varoistakin.

Vuonna 2017 tehdään EU:n energia- ja ilmastopolitiikan osalta linjauksia, joilla on erittäin merkittäviä vaikutuksia Suomelle. Valiokunta korostaa, että kestävä puunkäyttö on keskeinen lähtökohta niin päästöjen vähentämiselle kuin uusiutuvan energian lisäämisellekin Suomessa. Komissio antoi viime kesänä esityksensä päästövähennystavoitteista EU:n taakanjako- ja maankäyttösektoreilla (LULUCF). Valiokunta on lausunnossaan (MmVL 15/2016 vp — U 53/2016 vp) ottanut asiaan kantaan ja pitänyt välttämättömänä muun muassa asetusehdotuksen laskentasääntöjen muuttamista asian jatkovalmistelussa metsät ja luonnontieteelliset nielut paremmin huomioidiksi.

On tärkeää, että EU:n ilmasto- ja energiakehys (2021—2030) tukee Pariisin ilmastopimuksen tavoitteita ja pyrkimystä saavuttaa päästöjen ja nielujen tasapaino tämän vuosisadan jälkipuoliskolla. Maa- ja metsätalous ovat osa maankäyttösektoria, jonka nettonielusta voidaan kompensoida taakanjakosektorin päästöjä. Metsien kasvun aktiivinen lisääminen yhdessä fossiilisten raaka-

Valiokunnan lausunto MmVL 19/2016 vp

aineiden korvaamisella metsäbiopohjaisilla raaka-aineilla antaa mahdollisuuden lisätä metsien hiilinieluvaiikutusta ja edesauttaa siten ilmastotavoitteiden toteutumista. Lisäksi maataloudessa osana taakanjakosektoria pitää voida kompensoida hiilensidonnalla päästöjä, joita luonnontieteellisesti syntyy niin metsissä kuin pelloillakin.

Valiokunta korostaa, että EU:n ilmasto- ja energiakehyksen pitää tukea paremmin bio- ja kiertotalouden mahdollisuuksia. Komissio on juuri julkaissut metsäsektoria koskevan selvityksen, joka osoittaa EU:n energia- ja ympäristölainsäädännön lisänneen metsäteollisuuden kustannuksia. Jotta eurooppalaisen metsäteollisuuden kilpailukykyä voidaan tulevaisuudessa parantaa suhteessa kolmansiin maihin, on kyseisen julkaisun tuloksia hyödynnettävä jatkossa sekä EU:n lainsäädäntö- että strategia-aloitteiden valmistelussa. Valiokunta pitää tärkeänä kannustaa metsien kestävään käyttöön ja niiden monipuolisten ilmastohyötyjen lisäämiseen. Valmistelussa tulee varmistaa myös kestävä ruoantuotannon mahdollisuudet ja huoltovarmuus sekä ottaa huomioon maatalouden rajallinen vähennyspotentiaali.

Komission on tulevaisuudessa ohjattava EU:n ilmasto- ja energiapoliittisten toimien jatkokeskittelyä biotaloutta vahvistavalla tavalla. Valiokunta pitää valtioneuvoston kannan mukaisesti keskeisenä lisäksi sitä, että komissio laatii uudistetun biotalousstrategian jo vuonna 2017 ja kytkee sen tiiviisti EU:n ilmasto- ja energiakehykseen. Lisäksi bio- ja kiertotalous tulee uudessa strategiassa linkittää vahvemmin yhteen.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Maa- ja metsätalousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 8.12.2016

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Jari Leppä kesk
varapuheenjohtaja Reijo Hongisto ps
jäsen Markku Eestilä kok
jäsen Pertti Hakanen kesk
jäsen Teuvo Hakkarainen ps
jäsen Lasse Hautala kesk
jäsen Anne Kalmari kesk
jäsen Johanna Karimäki vihr
jäsen Jukka Kopra kok
jäsen Susanna Koski kok
jäsen Kari Kulmala ps
jäsen Jari Myllykoski vas
jäsen Tytti Tuppurainen sd

Valiokunnan lausunto MmVL 19/2016 vp

jäsen Harry Wallin sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Jaakko Autio

Valiokunnan lausunto MmVL 19/2016 vp

Eriävä mielipide

Perustelut

Ilmastomuutos on suurin haaste, jonka ihmiskunta on kohdannut. Tarvitaan määrätietoista työtä päästöjen leikkaamiseksi. Pariisin ilmastopimus velvoittaa kaikki maailman maat esittämään päästösitoumukset, arvioi ja tarkistaa maiden ilmastotoimia säännöllisesti sekä takaa kohtuullisen rahoituksen köyhien maiden ilmastotyöhön.

Pariisin ilmastopimus antaa toivoa, mutta toistaiseksi maiden antamat ilmastolupaukset eivät riitä pitämään ilmaston lämpenemistä edes kahden asteen aisoissa. EU:n on siksi kannettava täysi vastuu omista ilmastositoumuksistaan ja varauduttava kiristämään omia päästötavoitteitaan. Aikaa ei ole hukattavaksi, jottei jäätiköt ja ikirouta sula, merenpinta nouse metreillä, aavikoituminen valtaa viljelysmaita ja aja ihmisiä ilmastopakolaisiksi.

Komissio on antanut osana yhteistä ilmastopolitiikkaa esityksen maankäyttösektorin (LULUCF) päästövähennystavoitteiksi sekä esityksen päästöjen taakanjaosta jäsenmaiden kesken vuoden 2020 jälkeen. Tämä on positiivista, sillä maankäyttösektorin sisällyttäminen ilmastoliittiseen kehikkoon mahdollistaa päästövähennystavoitteiden noston. Hallituksen kannassa kuin myös valiokunnan lausunnossa suhtaudutaan kuitenkin kriittisesti LULUCF sektorin päästövähennystavoitteisiin sekä Suomen osuuteen taakanjaossa.

On keskeistä, että Suomen ilmastotavoitteissa ajetaan kunnianhimoisia toimia päästöjen vähentämiseksi. Suomen tavoitteena on oltava LULUCF-sektorin pitäminen omana tavoitekokonaisuutenaan ilman mahdollisuutta helpottaa sen avulla muiden sektorien päästövähennysvelvoitteita. Lisäksi Suomen tulisi tavoitella metsienkäytön vertailutason määrittämistä siten, että määrittämisessä huomioidaan toiminnan todelliset ilmastovaikutukset ja kannustetaan metsien hiilivaraston kasvattamiseen sekä kestävään metsä- ja biotalouteen. Jäsenmaiden hiilinielujen vertailutasojen tulee perustua ulkopuoliseen riippumattomaan arviointiin hiilinielujen todellisesta kehityksestä, eikä kansalliseen poliittiseen päätökseen, joka olisi tieteellisestä näkökulmasta mielivaltaisen.

EU:n ilmastopolitiikan taakanjaossa Suomen tavoitteena on oltava asetetun päästövähennysvelvoitteen toteuttaminen täysimääräisenä valmistautuen päästövelvoitteiden tulevaan tiukentamiseen.

Mielipide

Edellä olevan perusteella katson,

että suuren valiokunnan tulisi ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 8.12.2016

Johanna Karimäki vihr